

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจเนาะ มันเป็นวันสำคัญไฉน วันนี้เป็นวันสำคัญ เพราะเมื่อวานนะ มีพวกเด็กพาพ่อแม่มากราบเยอะมาก วันแม่ๆ ใครๆ ก็พาพ่อแม่มากราบพระ อยากมากราบพระเพราะเป็นวันแม่ เราก็เห็นดีเห็นงามด้วยนะ อย่างเช่นวันนี้เป็นวันหยุด วันหยุดเพราะอะไร วันหยุดเพราะเป็นวันเฉลิมฯ เป็นวันแม่แห่งชาติ

ถ้าวันแม่แห่งชาติ เราให้ความสำคัญทุกชาติ วันนี้เป็นวันแม่แห่งชาติ เป็นวันหยุด เป็นวันหยุดเพราะวันสำคัญไฉน นี่วันสำคัญนะ เพราะวันสำคัญ ถ้าประเทศชาติ ชาติคืออะไร? ชาติคือประชาชนรวมกันอยู่เป็นชาติ แล้วในสังคมนั้นประชาชนนั้นมีหลักมีเกณฑ์ ประชาชนนั้นมีน้ำใจต่อกัน ชาติจะร่มเย็นเป็นสุขไหม ถ้าชาติร่มเย็นเป็นสุข เห็นไหม ทำมาหากิน เศรษฐกิจทุกอย่างมันก็เป็นไปได้ ถ้าชาติมันไม่สามัคคีกัน ไม่ร่มเย็นเป็นสุขขึ้นมา มันจะประกอบธุรกิจทำต่างๆ มันไม่สะดวก

ฉะนั้น วันนี้เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นวันแม่แห่งชาติ เป็นวันเกิดของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ แต่วันนี้เป็นวันเกิดของมหาบุรุษ มหาบุรุษผู้หนึ่งเกิดวันที่ ๑๒ สิงหาคมเหมือนกัน เกิดขึ้นมาแล้วท่านได้สร้างสมบุญญานุการของท่าน ท่านได้ประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านได้ทำใจของท่าน จิตใจของท่านมีธรรมในใจของท่าน ท่านทำเพื่อประโยชน์กับท่านนะ ถ้าท่านทำเพื่อประโยชน์กับท่าน สิ่งที่ทำประโยชน์กับท่านแล้ว ท่านมีธรรมในใจของท่าน นี่ท่านมีธรรมในใจของท่านนะ

ท่านเกิดวันนี้ แล้วท่านก็ได้ปรินิพพานไปแล้ว ถ้าท่านปรินิพพานไปแล้ว วันนี้เป็นวันครบชาตกาล ๑๐๐ ปีของท่าน เขาจัดงานวันเกิดของท่านเพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของท่าน ระลึกถึงท่านๆ ใจ เห็นไหม

คิดถึงพ่อ พ่ออยู่กับเจ้า คิดถึงคุณงามความดีของท่าน เราจะมีความสุข เราจะมีหลักมีเกณฑ์

นี่ความดีของท่าน แต่เราเอามาเป็นประโยชน์กับเราไง เราเอามาคิดถึงเพื่อประโยชน์กับเรา เห็นไหม เขาคิดถึงคุณงามความดีของท่าน เขาจัดงานกัน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ พระอานนท์ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “เวลาระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปกราบไหว้ที่ไหน”

“ให้ไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ ที่เกิด ที่ตรัสรู้ ที่แสดงธรรม ที่ปรินิพพาน”

นี่เหมือนกัน เวลาครูบาอาจารย์ของเราะ ท่านทำคุณงามความดีที่ไหน ท่านอยู่ที่วัดป่า บ้านตาไช้ไหม ในเมื่อท่านอยู่ที่วัดป่าบ้านตา ไคระระลึกถึงก็ไปกราบท่าน ไปกราบเคารพบูชา ท่าน ที่นั่นมีเมรุที่เผาศพของท่านด้วย

การกระทำอย่างนั้นมันเป็นประโยชน์ไหม? เป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์เพราะถ้าใครมี ศักยภาพที่ทำสิ่งนั้นได้ควรทำ ควรทำ ควรทำเพราะอะไร เพราะมันมีรูปเคารพ มันมีสิ่งที่เป็น ถาวรวัตถุที่เราระลึกถึง

แต่ถ้าคนที่มีธรรมในหัวใจละ คนที่มีธรรมในหัวใจ เห็นไหม เราก็มีสติปัญญาระลึกถึง ท่าน เราอยู่กับท่านก็ได้ ที่ไหนอยู่กับท่าน เวลาท่านสอน ท่านสอนถึงประชาชน ท่านสอนถึง สังคมทั่วไป ให้รู้จักประหัตถ์มัธยัสถ์ ให้รู้จักการเสียสละ

ถ้ามีการเสียสละแล้ว มีการกระทบกระทั่งกัน จิตใจมันจะไม่บาดไม่หมางกัน เพราะเรา คิดจะเสียสละอยู่แล้ว ถ้าเราคิดเสียสละอยู่แล้ว ถ้ามีสิ่งใดกระทบกระทั่งกัน ก็เราอยากจะ เสียสละอยู่แล้ว อย่างนี้เราก็เสียสละให้เขาได้ ถ้าเราวางใจไว้อย่างนั้น มีการกระทบกระทั่งกันมันก็ ไม่บาดไม่หมางกัน

ประชาชนนี้ให้รู้จักเสียสละ ให้รู้จักทำเพื่อประโยชน์กับตนเอง ทำสิ่งนั้นเพื่อประโยชน์กับ ตนเองนะ จิตใจของเราถ้าไม่กระทบกระทั่งใคร จิตใจของเรามันก็ราบรื่น จิตใจของเราก็มีคุณ งามความดีใช่ไหม นี่ถ้าพูดถึงทำคุณงามความดีของท่าน เพราะท่านทำของท่าน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหม เห็นคนเกิด คนแก่ คน เจ็บ คนตาย แล้วคนไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เพราะเหตุใด ครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติ

ปฏิบัติธรรมขึ้นมาแล้ว ถ้าใจของท่านเป็นธรรม ท่านรู้ รู้ว่าที่ไปที่มาของท่านเป็นอย่างไร แต่ท่านไม่พูดออกมา

นี่ท่านพูดออกมาเพื่อประโยชน์ใช้ไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลยนะ ใบไม้ในกำมือคือในพระไตรปิฎก ใบไม้ในป่ามหาศาลเลย ธรรมที่เราเห็นมหาศาลเลย แต่ไม่พูดออกมาเพราะมันไม่เป็นประโยชน์กับใคร สิ่งใดที่ไม่เป็นประโยชน์ ถึงเป็นความจริงถ้าไม่เป็นประโยชน์ ท่านก็ไม่พูด

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ของเราท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านรู้ของท่าน ท่านเป็นความจริงของท่านนะ ท่านก็สอนเราเท่าที่ท่านสอนเรามา ท่านสอนเรามาอะไรละ ถึงถึงคุณงามความดีของท่าน แล้วทำคุณงามความดีถวายท่านบูชาท่าน ถวายท่านบูชาท่านก็บูชาเรานี้ไง บูชาหัวใจของเรานี้ไง

ฉะนั้น เวลาท่านสอนฆราวาสก็สอนเรื่องหนึ่งนะ เวลาท่านสอนพระ เห็นไหม “วัดเป็นส่วนเป็นฐาน พระเป็นมุตรเป็นลูก” วัดเป็นส่วนเป็นฐาน พระเป็นมุตรเป็นลูก ท่านเตือนไว้ เห็นไหม ถ้าวัดเป็นส่วนเป็นฐาน พระเป็นมุตรเป็นลูก ถ้าทำความผิดมันก็เป็นอย่างที่ท่านว่า

แต่ถ้าพระทำคุณงามความดีละ ถ้าพระทำอยู่ในหลักของธรรมละ ถ้าพระปฏิบัติธรรมอยู่ในหลักของธรรมละ มันก็เป็นพระที่ดี มันก็เป็นศากยบุตรพุทธชินโรต มันเป็นธรรมทายาท ท่านหวังปรารถนาอย่างนั้น ถ้าพระทำตัวดี

วัดนั้น วัดเกิดจากอะไร? ข้อวัตรปฏิบัติไง ถ้าข้อวัตรปฏิบัติมันมันถูกต้อง เห็นไหม ถูกต้องตามธรรมวินัยมันก็เป็นธรรม ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา แล้วพระที่ปฏิบัติเป็นธรรมแล้ว จิตใจที่มันเป็นธรรมขึ้นมา มันก็ไม่เป็นมุตรเป็นลูกไง

นี่มันเป็นมุตรเป็นลูกเพราะอะไรละ มันเป็นมุตรเป็นลูก เห็นไหม คุณสิ เราบวชพระกันมา ถ้าเราบวชพระขึ้นมา เราบวชมาแล้วเราบวชแต่ร่างกายใช้ไหม จิตใจเราไม่ได้บวช จิตใจมีกิเลสไหม มีใจใหม่ ใจโลก ใจโกรธ ใจหลง มันเป็นมุตรเป็นลูกไหม ถ้าเป็นมุตรเป็นลูกนะ เราเอามาตากแห้ง มุตรลูกเขาเอาไปทำปุ๋ย ทำต่างๆ มันก็เป็นประโยชน์ขึ้นมา

ถ้าเราฟังท่าน เรามีสติปัญญา เรามีใจใหม่ เรามีใจใหม่ แล้วเอาใจมาตากใหม่ ถ้าเอาใจมาตาก ตากด้วยอะไร ทุกคนมีจิตทั้งนั้นแหละ เพราะจิตโลภ จิตโกรธ จิตหลง มันมีอยู่แล้วใจใหม่ ถ้าท่านเตือนเรา เรามีสติปัญญา เห็นใหม่ นี่คุณงามความดีของท่าน ถ้าคุณงามความดีของท่าน ถ้าจิตใจมันลงนะ สิ่งที่เป็นประโยชน์ขึ้นมาจะเป็นประโยชน์กับเรา

แต่ถ้าจิตใจมันไม่ลงใคร เวลาท่านมีชีวิตอยู่ก็ไปแอบอิงท่าน เวลาท่านสิ้นชีวิตไปแล้วทำตามท่านสั่งใหม่ “คิดถึงพ่อ พ่ออยู่กับเจ้า คิดถึงคำสั่งคำสอนของท่าน ท่านอยู่กับเรา” แล้วเราทำตามความจริงนั้นใหม่

ถ้าทำตามความจริง อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ เราเคารพบูชาที่ไหนเราก็เคารพได้ เราเคารพบูชาของเรา เราเคารพบูชาของเราอยู่แล้ว ถ้าเราทำคุณงามความดี เราทำตามคำสั่งคำสอนนะ

เวลาพระอานนท์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านปรินิพพานไปแล้ว สิ่งใดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยนั่งเคยนอนอยู่ พระอานนท์จะทำตัวเหมือนกับท่านยังมีชีวิตอยู่เลย เหมือนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีชีวิตอยู่ นี่เคารพขนาดนั้นนะ ถ้ามันเคารพเคารพด้วยความเป็นจริงนะ มันมีเหตุมีผล

ถ้ามีเหตุมีผล ท่านทำสิ่งใดละ ท่านสอนสิ่งใดเราไว้ ถ้าท่านสอนสิ่งใดเราไว้นะ เรามีสติปัญญา เราพยายามฝึกฝนของเราขึ้นมา นี่ธรรมทายาทๆ ถ้าธรรมทายาทมันเป็นธรรมขึ้นมาในหัวใจนะ คำสอนนั้นมันไม่กล้าก้าวข้ามล่วงไปเลย มันไม่กล้าก้าวล่วงหรือ มันทำตามนั้น

แต่นี้บอกว่าหมดยุคหมดสมัยของท่านแล้ว นี่เวลาเขาพูดกันนะ

ตอนเวลาท่านอยู่ ท่านสั่งท่านสอนเรา เราก็เชื่อฟังนะ เพราะสิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับเรา นี่มันไปแอบอิงใจ เพราะได้ประโยชน์ตอนนั้นใจใหม่ แต่ตอนนี้ท่านนิพพานไปแล้ว หลวงตาท่านนิพพานไปแล้ว หมดยุคหมดสมัยของท่านแล้ว เราจะทำอะไรของเราก็ทำตามความพอใจของเราแล้ว เพราะทำสิ่งนี้โลกมันเจริญ เราต้องเจริญสิ เราจะทำอย่างนี้มันไม่ทันโลกเขา เดียวนี้โลกเขาเจริญนะ เขาไปเที่ยววาทากันแล้ว เราจะมาหมักหมม มาอยู่ในข้อวัตรอย่างนี้ได้อย่างไร

ธรรมมันมาจากไหน ธรรมมันมาจากไหน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติธรรมขึ้นมา ธรรมมาจากไหน ธุดงค์วัตร ๑๓ เป็นเครื่องขัดเกลากิเลส แล้วถ้าธุดงค์วัตรเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส เวลาพระกัสสปะ พระกัสสปะมีอายุเท่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถาม “กัสสปะ เธอก็มีอายุปานเรา พระกัสสปะก็เป็นพระอรหันต์แล้ว ทำไมยังต้องถือธุดงค์วัตร ถือผ้าบังสุกุล จีวรเก็บปะๆ ๗ ชั้น ๘ ชั้น”

“ข้าพเจ้าปฏิบัตินี้ปฏิบัติเพื่ออนุชนรุ่นหลังได้มีคติมีแบบอย่าง”

นี่มันไม่ได้ทำเพื่อพระกัสสปะ พระกัสสปะเป็นพระอรหันต์ แล้วทำไมพระกัสสปะต้องทำอย่างนั้น ธุดงค์วัตรๆ เป็นเครื่องขัดเกลากิเลส ตั้ง ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว แล้วปัจจุบันนี้มันแก้กิเลสไม่ได้ใช้ไหม แล้วมันแก้กิเลสไม่ได้ เราจะไปตามทางโลกใช้ไหม

“คิดถึงพ่อ พ่ออยู่กับเจ้า คิดถึงคำสั่งสอนท่าน ท่านอยู่กับเรา”

แล้วท่านสั่งท่านสอนแล้วหมดยุค นี่เขาพูดกันมา ได้ยินมาบอกว่าหมดยุคหมดคราวแล้ว หมดยุคของหลวงตาแล้ว ต่อไปนี้เราก็จะทำตามความเห็นของตัวเองแล้ว เพราะโลกนี้มันเจริญ

เอ็งเชื่อความเห็นเอ็งหรือ เอ็งเชื่อปัญญาเอ็งหรือ ปัญญาที่เอ็งคิดนั้นเอ็งว่าเป็นปัญญาหรือ แต่ข้อวัตรปฏิบัตินี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้นะ แล้วครูบาอาจารย์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านรื้อค้นมาขนาดไหนนะ แล้วครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านสั่งท่านสอนให้เราทำ มันหมดยุคหมดคราวจริงหรือ มันหมดยุคหมดคราวจริงหรือ

มันไม่หมดยุคหมดคราว เพราะมันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วหลวงตาท่านประพฤติปฏิบัติของท่านขึ้นมาตามความจริงของท่าน ท่านได้ถึงลิ้มรสของธรรมอันนั้น นี่ท่านลิ้มรสของธรรมอันนั้นแล้วท่านสั่งสอนเรา

พ่อแม่ก็อยากให้ลูกให้เต้าอยู่มั่นคงทั้งนั้นแหละ ถ้าให้ลูกให้เต้ามั่นคง มันจะต้องรู้จักตัวมันเองใช้ไหม นี่เราสั่งเราสอน เราเตือนอยู่ตลอดเวลา ลูกเต้ามันอยู่ในโอวาทเรา มันก็อยู่กับเรา เราตายไปแล้วเราไม่รู้ว่าลูกเราจะอยู่ในโอวาทเราหรือเปล่า

แต่ถ้าลูกมันรู้ตัวชั่วในใจของมัน มันรู้ถูกรู้ผิดขึ้นมา มันจะทำอย่างนั้นไหม ถ้ามันไม่ทำอย่างนั้น เพราะอะไร เพราะใจมันเป็นธรรม ถ้าใจเป็นธรรมมันเกิดขึ้นมาจากไหนล่ะ? มันก็เกิดขึ้นมาจากข้อวัตรปฏิบัติ มันเกิดขึ้นจากการบ่มเพาะการดูแลของครูบาอาจารย์เรามา

ถ้าการบ่มเพาะการดูแลของครูบาอาจารย์เรามา เราจะบอกว่าหมดยุคหมดคราวไหม

เวลาเราบวชเป็นพระ เราเป็นลูกศิษย์ใคร? เราเป็นลูกศิษย์สำนักขบถพุทธชินโนรส เป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันขาดช่วงไปไหน นี่บวชพระขึ้นมา เกิดมาจากธรรมวินัย เกิดอุตตัจจุตถกรรมขึ้นมาเป็นสงฆ์ เรามีครูบาอาจารย์ขึ้นมา มันจะหมดช่วงหมดอะไร มันก็ธรรมวินัยอันเดียวกัน มันเป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน

แต่เพราะเรามีครูบาอาจารย์ของเรา ครูบาอาจารย์ขณะที่ท่านมีชีวิตอยู่ สิ่งใดที่มันเป็นจริงขึ้นมา เวลาท่านอัดเรา ท่านก็อัดเราต่อหน้าใจ เวลาท่านเฝ้าพระบนศาลานะ มีคนไปขอท่าน บอกว่าเวลาเฝ้าพระนี่นะ ไม่ควรเฝ้าพระต่อหน้าญาติโยม เพราะพระมันจะอาย เฝ้าพระควรจะเฝ้ากันตัวต่อตัว เฝ้าพระควรไปเฝ้ากันที่กุฏิ

ท่านบอกว่าไอ้คนเยอะๆ นั่นละมันดี ยิ่งคนเยอะยิ่งดี เพราะกิเลสมันร้ายกาจ เพราะถ้าไปคุยกันตัวต่อตัว ตัวต่อตัวแล้วกิเลสมันยอมไหม แต่ถ้ามันคือมันดิ่ง เห็นไหม บนศาลานั่นแหละ บนศาลา คนเต็มศาลานั่นแหละ นั่นละไอ้พระองค์นั้นมันเชื่อ ไอ้พระองค์นั้นไม่มีสติ ไอ้พระองค์นั้นนะ ชี้ไปเลย ชี้ไปเลย เพราะอะไร เพราะกิเลสมันจะได้กลัว

ถ้ากิเลสมันกลัว พอกิเลสมันกลัว กิเลสในใจใคร? กิเลสในใจพระองค์นั้น ถ้ากิเลสในใจพระองค์นั้นมันกลัวธรรม มันก็จะไม่มีกำลังที่จะไปเหยียบย่ำใจดวงนั้น ใจดวงของพระองค์ที่ท่านเฝ้า นั่นละ

ถ้าพระองค์ใดที่ท่านเฝ้า เพราะอะไร เพราะกิเลสในใจของคณันนั้นมันมี แล้วธรรมอันนั้นมันไปกำราบกิเลสของพระองค์นั้น มันเป็นประโยชน์กับใคร เวลาท่านเฝ้าพระมันเป็นประโยชน์กับใคร มันเป็นประโยชน์กับท่าน หรือเป็นประโยชน์กับพระ หรือเป็นประโยชน์กับโยม? มันเป็นประโยชน์กับพระองค์นั้น ถ้าเป็นประโยชน์กับพระองค์นั้น ท่านกำราบพระ ท่านกำราบพระอย่างนั้น ถ้าท่านกำราบพระอย่างนั้นขึ้นมา นี่เพราะอะไร

เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เป็นกลาง เห็นไหม มัชฌิมาปฏิปทา ใครจะตีความเข้าข้างตัวก็ได้ ถ้าพอใจ “อันนี้มัชฌิมาปฏิปทา” ถ้าไม่พอใจ “อันนี้แต่งเติมเข้ามาในพระไตรปิฎก” เวลามัชฌิมาปฏิปทามันก็อยู่ที่ใครจะดึงไป ใครมันจะดึงไปถูกไปผิดตามแต่ใจของตัว

แต่เวลาท่านยังมีชีวิตอยู่ มัชฌิมาปฏิปทาคือไม้หน้ำสามใจ มัชฌิมาปฏิปทาก็คือสิ่งที่เอ็งทำผิดใจ อัดเข้าไปบนหัวมึงเลย นี่มันประโยชน์ตรงนั้นไง นี่ไง “คิดถึงพ่อ พ่ออยู่กับเจ้า”

แต่มันไม่คิดถึงใจ มันถึงได้พูดออกมาได้ว่าหมดยุคหมดคราว พูดนะว่าหมดยุคหมดคราว แล้วจะทำอะไรก็ทำแต่ตามใจของตัว

แต่ถ้าทำสิ่งใดแล้วยังคิดถึงอยู่นะ เรายังคิดถึงอยู่ เห็นไหม วงกรรมฐาน วงกรรมฐานมันน้อยสั้นโดย สิ่งที่เราคิดขัดเกลากิเลส นั่นละคือเครื่องหมายเครื่องบอก เครื่องบอกของคนที่มีหวังดี

คนที่ฟุ่มเฟือยเห่อเหิมทะเยอทะยาน สิ่งนั้นเป็นกรรมใหม่ สิ่งที่เราฟุ่มเฟือยเห่อเหิมทะเยอทะยาน มันเป็นเรื่องกระตุ้นกิเลสนะ ถ้าเป็นเรื่องกระตุ้นกิเลสกับเรื่องกำจัดกิเลส เราจะเอาอะไร

ชุดงควัตรมันเป็นเรื่องการขัดเกลา การขัดเกลา การดูแลเรา สิ่งที่เราขัดเกลา สิ่งที่เป็นประโยชน์ เห็นไหม กฎหมายบังคับใช้เวลาคนทำผิด คนไม่ได้ทำผิดกฎหมาย กฎหมายมันก็คือกฎหมาย เราไม่ได้ทำอะไรผิด เราไม่ได้ทำสิ่งใดเลย เจตนาเราบริสุทธิ์ กฎหมายก็คือกฎหมายใช้ใหม่ แต่กฎหมายบังคับใช้เวลาเราทำผิด นั่นละคือผิด

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจเราคิดอะไร จิตใจเรามีอะไรในหัวใจของเรา ถ้าจิตใจของเราเป็นธรรมๆ ขึ้นมา มันตรงหมดละ พอมันตรงหมด เห็นไหม นี่ไง คนที่มีธรรมในหัวใจ เพราะใจเราเป็นธรรมอยู่แล้วนะ เวลาจิตธรรมออกมามันก็เข้าไปสู่สังขารธรรมอันนั้น แล้วสังขารธรรมอันนั้น ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เป็นของประเสริฐใจ มันทำแล้วมันกราบไหว้

ดูหลวงตากราบพระ เห็นไหม ใหม่ๆ นะ ตอนหลวงตาท่านยังแข็งแรงอยู่ เวลากราบพระใครๆ ชอบไปดูหลวงตากราบพระ เพราะท่านกราบพระด้วยความน้อมนวล กราบพระแล้วกราบพระเล่า เพราะท่านกราบจากหัวใจของท่าน

เวลาท่านกราบพระนะ คนที่มีหัวใจที่เป็นธรรมระลึกถึงนะ เห็นคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก เป็นรัตนตรัย เป็นสิ่งที่เคารพบูชา บูชาเพราะใจ ท่านกราบของท่านด้วยความน้อมนวล

เว้นไว้แต่ตอนท่านแก้เผ่า จะลูกจะเดินยังเดินไม่ได้จะเอาอะไรมากราบ ขนาดลูกนั่ง ลูกเองก็ยังลุกไม่ได้ ลูกเองก็ต้องมีคนประคอง เวลาจะนั่งนะ ปวดเข่าๆ มันเจ็บไปทั่วร่างกาย มันจะกราบอย่างนั้นอีกไม่ได้ แต่เวลาถ้าจิตใจท่านทำได้ ท่านทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ตัวอย่างเพราะอะไร เพราะท่านเคารพบูชาของท่านไง ถ้าท่านเคารพบูชา เห็นไหม นี่กราบจากหัวใจ

แล้วท่านก็เตือนพวกเรา เห็นไหม ไอ้ใครที่มาปิดฝืนๆ ท่านบอกว่าไม่ต้องมาปิดหรอก วัดเราสะอาดอยู่แล้ว เวลากราบแปบๆ แปบๆ แปบๆ แปบๆ นี่เวลากราบพระไง แปบๆ แปบๆ แปบๆ แปบๆ ไม่ต้องมาปิดนะ ที่นี้เขาอุปัชฌาย์น่ะ นี่พระอุปัชฌาย์น่ะ เข้าอุปัชฌาย์น่ะ เอ็งไม่ต้องมาปิดฝืนให้วัด

นี่เพราะหัวใจไม่เป็นธรรม เห็นไหม มันควั่นได้ไง อดีตอนาคต มันคิดไปอดีตอนาคต ไม่อยู่กับปัจจุบัน เวลากราบพระมันกราบจากปัจจุบันใช้ไหม จิตใจมันเป็นธรรมใช้ไหม เราไม่รีบควั่นไปไหน ตอนนี่จิตใจเราจะอยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ กราบพระแค่ ๓ ทีเท่านั้นแหละ จิตใจมันยังไม่อยู่กับเนื้อกับตัว มันยังแฉไปไหน เวลากราบพระก็ปิดฝืน แปบๆ แปบๆ แปบๆ แปบๆ ไม่ต้องมาปิด พระเขาเข็ดเขาอุ้งอยู่แล้ว

กราบจากใจของตัว นี่ไง เวลากราบพระ เห็นไหม “กราบทำไม ทองเหลืองกราบทำไม”...ก็หัวใจเอ็งไม่เห็นพระไง ถ้าหัวใจเอ็งเห็นพระนะ นี่มันรูปเคารพ เขาสมมุติขึ้นมาว่าแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะจิตใจของพวกเรานั้นหยาบเกินไป ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นนามธรรมก็มองไม่เห็น ฉะนั้น ถึงหล่อรูปมาให้เหมือน ให้เป็นตัวแทนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่เวลากราบนะ กราบพระพุทธ คือพุทธะ คือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน หัวใจที่มีเมตตา มีความกรุณา มีปัญญาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบพระธรรม กราบพระธรรมคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบพระธรรม ธรรมะที่มีที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือค้นขึ้นมา

แต่เราบอก “ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะมีอยู่แล้ว” นี่กิเลสมันเข้าไปสอดไส “ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะมีอยู่แล้ว”

ธรรมชาตีกี่ล้านปี ล้านปีมันมาทีหนึ่งมันกวาดไปเป็นแสนๆ เลย ธรรมชาตีกี่เวลา แผ่นดินไหว ๕ ริคเตอร์ ๑๐ ริคเตอร์ นั่นนะธรรมชาตีกี่ ไม่กราบมันล่ะ

ธรรมะคือธรรมะ ธรรมะเหนือโลก

ฉะนั้น กราบพระธรรม กราบพระสงฆ์ กราบคุณงามความดีของครูบาอาจารย์เรา พระสงฆ์คือสังฆะทั้งหมด สังฆะที่เป็นอริยสงฆ์ที่ทำคุณงามความดี

ฉะนั้น เราทำคุณงามความดี ถึงเราจะไม่ได้ไปร่วมงาน เราอยากไปร่วมงานกัน แต่ทุกคนก็มีภาระหน้าที่ ฉะนั้น สิ่งที่เราไปร่วมงานได้ ใครไปร่วมงานได้นั้นสาธุ! นั่นคือความเคารพบูชา การแสดงออกของคนดี

แต่ถ้าเรามีจิตมีใจนะ “คิดถึงพ่อ พ่ออยู่กับเจ้า คิดถึงหลวงตา หลวงตาอยู่กับเรา” เราคิดถึงหัวใจของเรา นี่เราเคารพบูชา

เวลาหลวงปู่มนต์ท่านจะนิพพานนะ หลวงตาเป็นคนอุปัชฌายาท่านเอง อยู่ในกลดด้วยกัน ตัวต่อตัวตลอดเวลา ท่านเป็นโรควันโรค แล้วน้ำหนามันหายใจไม่ได้ เสดลเต็มคอ ท่านใช้ลิ้นเอาท่านใช้ปากดูดออกมาจากปากหลวงปู่มนต์ เสร็จแล้วท่านสั่งพระไว้ว่าถ้าท่านตื่นให้บอกนะ ท่านลงไปเดินจงกรมข้างล่าง

เวลาหลวงปู่มนต์ท่านนิพพานไปแล้ว เขาจัดงานศพหลวงปู่มนต์กันใหญ่โต หลวงตาท่านขึ้นไปบนภูพานหลังวัดคอยธรรมเจดีย์ ขึ้นไปเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาเพื่อจะปฏิบัติบูชา ท่านปฏิบัติบูชาหลวงปู่มนต์ ท่านทำของท่าน ปฏิบัติบูชาเพราะจิตมันยังหม่นอยู่เต็มทีของมัน

เห็นไหม เราทำคุณงามความดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง ต่อหน้าคือเราทำได้ด้วยความต่อหน้าเราก็อำกัน เพราะความดีต่อหน้ามันก็เป็นความดี ความดีลับหลัง ความดีลับหลังมันก็เป็นความดีของเรา เรามีสติมีปัญญาของเรา เราจะทำคุณงามความดีของเรา

วันนี้วันเกิดของท่าน ครบ ๑๐๐ ปี เขาจัดงานกัน เขาระลึกถึงท่าน สาธุ! เขาระลึกถึงท่าน ด้วยกิจกรรมของท่าน เราไม่มีโอกาส เราสำนึกผิดที่เราไม่ได้ไป เราสำนึกผิดของเราว่าเราไม่มีโอกาสอย่างนั้น ถ้าเราไม่มีโอกาสอย่างนั้น แต่เราก็เคารพบูชาของเรา เราก็ประพฤติปฏิบัติ เติบองกรรมเลย คตินี้ไม่ต้องนอน เนสัชชิกเลย ถวายหลวงตา ใครปฏิบัติบูชาถวายหลวงตา

“คิดถึงพ่อ พ่ออยู่กับเจ้า คิดถึงหลวงตา หลวงตาอยู่กับเรา” เอวัง